

**รายงานการวิเคราะห์โครงสร้างกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมโคนมแห่งชาติ (New Milk Board)**

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกระทรวง กรม และข้อกฎหมาย (พ.ร.บ. และประกาศกระทรวง) ในปัจจุบันที่มีอำนาจกำกับดูแลห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมนม เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งอำนาจปรับปรุงหรือขอข้อยกเว้นทางกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลรูปแบบใหม่ที่ขับเคลื่อนโดยภาคเอกชนให้มีอำนาจบริหารจัดการเบ็ดเสร็จและคล่องตัว

1. ตารางสรุปหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแยกตาม Supply Chain

Segment	กระทรวง / กรม	พ.ร.บ. / ประกาศกระทรวง	นโยบายและการเชื่อมโยงกับ Board ใหม่
ต้นน้ำ ฟาร์ม & อาหาร	กระทรวงเกษตรฯ - กรมปศุสัตว์ - มกอช.	- พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ 2558 - พ.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ 2558 - พ.ร.บ. มาตรฐานสินค้าเกษตร 2551 (GAP ฟาร์ม / ศูนย์น้ำนม)	บอร์ดใหม่ต้องเข้ามาคุมโครงสร้างต้นทุนวัตถุดิบ และเป็นผู้กำหนดมาตรฐานเกรดน้ำนมดิบร่วมกับแล็บกลาง แทนการพึ่งพาระเบียบราชการที่ล่าช้า
กลางน้ำ แปรรูป & โรงงาน	กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงาน อย. กระทรวงอุตสาหกรรม - กรมโรงงานฯ	- พ.ร.บ. อาหาร 2522 - ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 265, 266, 350 (เกณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์, UHT, นมปรุงแต่ง) - พ.ร.บ. โรงงาน 2535	บอร์ดใหม่ต้องตั้งอำนาจตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบหน้าโรงงาน เพื่อใช้ระบบเพิ่ม/หักเงินตามกลไกตลาด และส่งเสริมนวัตกรรม
ปลายน้ำ ราคา & การค้า	กระทรวงพาณิชย์ - กรมการค้าภายใน - กรมเจรจาการค้า - คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (TCCT)	- พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ 2542 (นมเป็นสินค้าควบคุม) - พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า 2560 - พ.ร.บ. ศุลกากร 2560 (โควตานมผงนำเข้าและ FTA)	จุดแตกหักทางกฎหมาย: บอร์ดใหม่ต้องขออำนาจประกาศโครงสร้างราคาลอยตัว (Float Price) ตามต้นทุนจริง ยึดหยุ่นตามไตรมาส ปลดล็อกจากการแช่แข็งราคาของพาณิชย์
โครงสร้าง องค์กร	กระทรวงเกษตรฯ - กรมส่งเสริมสหกรณ์	- พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 - พ.ร.บ. โคนมและผลิตภัณฑ์นม	ต้องร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาเพื่อ 'ยกเลิก' หรือ 'ทดแทน' พ.ร.บ. โคนมฯ ปี 2567

	สำนักนายกรัฐมนตรี	พ.ศ. 2567 (มิลค์บอร์ดเดิม)	เพื่อเปลี่ยนสถานะเป็นสภาอุตสาหกรรมเอกชน 100% ที่มีกฎหมายรองรับ
--	-------------------	----------------------------	--

2. รายละเอียดข้อกำหนดที่ต้องรู้แยกตามหน่วยงาน

2.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต้นน้ำและโครงสร้างผู้เลี้ยง)

- พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558: กำกับดูแลสูตรอาหาร โรงงาน TMR และผู้นำเข้าวัตถุดิบ บอร์ดใหม่ต้องมีกลไกเจรจาตลาดภาษีหรืออำนวยความสะดวกในการนำเข้า
- พ.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558: ควบคุมการเคลื่อนย้ายโคนมและน้ำนมดิบข้ามเขตกรณีเกิดโรคระบาด (เช่น FMD) บอร์ดใหม่ต้องตั้งศูนย์ข้อมูลเชื่อมโยงเพื่อบริหาร Logistics น้ำนมดิบไม่ให้ติดขัด
- พ.ร.บ. มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551: เป็นที่มาของมาตรฐาน มกษ. 6001 (GAP ฟาร์มโคนม) และ มกษ. 6401 (ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ) บอร์ดใหม่จะใช้เกณฑ์นี้ในการจัดเกรดคุณภาพนมและกำหนดราคารับซื้อ
- พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542: คุมเสถียรภาพและการเงินของสหกรณ์โคนมทั่วประเทศ ซึ่งเป็นชีพพลายเออร์หลักของอุตสาหกรรม

2.2 กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม (กลางน้ำและการแปรรูป)

- พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522 (สำนักงาน อย.): คุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์นมสำเร็จรูปทั้งหมด
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 265, 266, 350): กำหนดนิยาม เกณฑ์จุลินทรีย์ และสารปนเปื้อนในนมพาสเจอร์ไรส์ นมยูเอชที และนมปรุงแต่ง บอร์ดใหม่ต้องทำงานร่วมกับ อย. เพื่อผลักดันมาตรฐานนวัตกรรมนมมูลค่าสูง (High-Value Ingredients / B2B)
- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535: คุมการอนุญาตตั้ง/ขยายโรงงานแปรรูปนมและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่มีเครื่องจักรขนาดใหญ่

2.3 กระทรวงพาณิชย์ และองค์กรอิสระ (ปลายน้ำ โครงสร้างราคา และกลไกตลาด)

- พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542: กฎหมายที่ล็อกราคาขายปลีกนมกล่องพาณิชย์ (สินค้าควบคุม) ทำให้เกิดปัญหาคอขวดเมื่อต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้นแต่ปรับราคาไม่ได้ บอร์ดใหม่จำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะเพื่อขอยกเว้นและทำราคาลอยตัวอ้างอิงต้นทุน (Cost-Plus Pricing)

- **พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560:** ควบคุมและป้องกันการผูกขาด การดัดแปลงราคา หรือข้อตกลงการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างโรงงานแปรรูปขนาดใหญ่กับโมเดิร์นเทรด หรือโรงงานกับศูนย์รวบรวมนมดิบ
- **พ.ร.บ. สุกการ พ.ศ. 2560:** คุมการจัดเก็บภาษีและบริหารโควตานมผงนำเข้า (Skimmed Milk Powder) ภายใต้ข้อตกลง FTA ซึ่งบอร์ดใหม่ต้องเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการโควตานี้แทนราชการ

3. แนวทางการออกแบบกฎหมายใหม่เพื่อปลดล็อก (Supercedence)

การที่ New Milk Board ซึ่งไม่มีข้าราชการเลยจะสามารถสั่งการหรือควบคุมอุตสาหกรรมได้จริง พ.ร.บ. จัดตั้งองค์กรใหม่ (เช่น พ.ร.บ. สภาอุตสาหกรรมโคนมและผลิตภัณฑ์นมแห่งชาติ) ต้องเขียนบทบัญญัติพิเศษ เพื่อโอนย้ายอำนาจหรือยกเว้นกฎหมายเดิมใน 3 มิติสำคัญ ดังนี้:

1. อำนาจกำหนดราคาแบบเบ็ดเสร็จ (Pricing Autonomy):

ให้บอร์ดมีอำนาจประกาศโครงสร้างราคากลางนมดิบและราคาดัชนีผลิตภัณฑ์นมพาณิชย์ได้เอง โดยให้ถือว่าได้รับยกเว้นจากการควบคุมราคาตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ของกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้ราคาขายได้ตามต้นทุนอาหารสัตว์จริงได้ทันที

2. ระบบกองทุนภาคเอกชน (Check-Off System Mechanism):

กฎหมายใหม่ต้องรองรับการหักเงินค่าธรรมเนียมบริหารจัดการ (เช่น 0.05 บาท/กก.) จากยอดซื้อขายนมดิบในระบบเข้าสู่กองทุนของบอร์ดโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อนำมาใช้ขับเคลื่อนงานวิจัย B2B, แล็บกลาง และการตลาด โดยไม่ถือเป็นภาษีซ้อนและไม่ต้องส่งเงินเข้าคลัง

3. อำนาจในการออกใบอนุญาต (Licensing System):

กำหนดให้ผู้ประกอบการที่จะทำธุรกิจต้มน้ำถึงปลายน้ำ (ฟาร์มขนาดใหญ่, ศูนย์นม, โรงงานแปรรูป, ผู้นำเข้านมผง) ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจาก New Milk Board เท่านั้น ทำให้บอร์ดมีอำนาจในการลงโทษทางปกครอง (เช่น พักใช้/เพิกถอนใบอนุญาต) กับผู้ที่ทำผิดกติกาได้โดยตรง

จัดทำโดย: สมาคมโคนมก้าวหน้า